

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

2025-03- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AVIACIJOS ĮSTATYMO Nr. VIII-2066 2, 6, 16, 17, 19, 20, 24, 27, 35, 41, 41¹, 50 STRAIPSNIŲ, III SKYRIAUS DEŠIMTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO IR 3 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 19², 19³, 31¹, 53¹, 53² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO

Informuojame, kad akcinė bendrovė „Oro navigacija“ (toliau – Bendrovė) pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 2, 6, 16, 17, 19, 20, 24, 27, 35, 41, 41¹, 50 straipsnių, III skyriaus dešimtojo skirsnio pavadinimo ir 3 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 19², 19³, 31¹, 53¹, 53² straipsniais įstatymo projektą (toliau - Projektas) ir teikia žemiau nurodytas pastabas.

Bendrovės vertinimu, Projekto 8 straipsnis, kuriuo siūloma keisti Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo (toliau – Įstatymas) 20 straipsnį, sukelia teisinį neaiškumą ir laikytinas pertekliniu dėl toliau išdėstytų argumentų:

- 1) Projekto 8 straipsnyje nurodyta, kad siūloma pakeisti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalį nustatant, kad *„Teikiant oro eismo ir ryšių, navigacijos, stebėjimo paslaugas galima naudoti tik tą ryšių, navigacijos, stebėjimo ir oro eismo paslaugų įrangą (toliau šiame straipsnyje – įrangą), kuri atitinka LTSA nustatytus reikalavimus ir turi Agentūros išduotą įrangos tinkamumo naudoti pažymėjimą.“* Bendrovės vertinimu, siūloma nuostata prieštarauja Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/2803 11 straipsnio 6 dalies a punkto nuostatai, kurioje numatyta, kad „RNS, ONI, OED, MET arba aerodromo skrydžių valdymo ir prieigos skrydžių valdymo oro eismo paslaugų teikėjas gali būti atrinktas, jeigu tenkina sąlygą turėti pažymėjimą pagal Reglamento (ES) 2018/1139 41 straipsnį arba galiojančią deklaraciją pagal Reglamento (ES) 2018/1139 41 straipsnio 5 dalį. Pažymime, kad Reglamento (ES) 2024/2803 nuostatos leidžia ir skatina viešųjų pirkimų būdu ar kitokios formos susitarimais ryšių, navigacijos, stebėjimo (toliau – RNS) ir oro eismo valdymo paslaugas įsigyti iš kitų ES valstybių narių RNS ir oro eismo valdymo paslaugas teikiančių tiekėjų ir tų valstybių narių nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos RNS ir oro eismo valdymo paslaugos teikėjams išduodami pažymėjimai arba deklaracijos galioja visose ES valstybėse. Projektu siūloma nuostata, kuria nurodyta, kad RNS ir oro eismo valdymo paslaugoms gali būti naudojama tik Lietuvos Respublikos nacionalinės priežiūros institucijos, šiuo atveju, VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros pažymėjimą turinti įrangą, apribotų kitų Europos Sąjungoje veikiančių RNS paslaugų tiekėjų galimybę dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, ar sudaryti kitokios formos susitarimus su Bendrove.

Taip pat pažymime, kad šiuo metu Bendrovė, teikdama RNS paslaugas, naudoja kitų tiekėjų teikiamomis paslaugomis, reikalingomis tinkamam paslaugų užtikrinimui (pvz. Valstybės įmonės „Oro navigacija“ ir Latvijas gaisa satiksme (LGS, Latvija) 2019 m. spalio 23 d. sudaryta paslaugų lygio sutartis dėl radiolokacinių duomenų teikimo). Įstatyme nustačius reikalavimą, kad RNS paslaugoms gali būti naudojama tik LTSA reikalavimus atitinkanti ir Agentūros išduotą tinkamumo naudoti pažymėjimą turinti įrangą, apriboja Bendrovės teisę naudoti kitų tiekėjų teikiamomis paslaugomis, kadangi užsienio tiekėjai vadovaujasi jų šalyje nustatytais nacionalinės priežiūros institucijos reikalavimais ir nacionaliniu teisiniu reguliavimu. Atkreipiame dėmesį, kad Įstatyme siekiant nustatyti griežtesnį teisinį reguliavimą turėtų būti pagrindžiamas griežtesnio reguliavimo būtinumas.

- 2) Projekto 8 straipsnyje siūloma Įstatymo 20 straipsnio 5 dalį papildyti nuostata, kad *„įrangos tinkamumo naudoti pažymėjimas išduodamas prašyme išduoti pažymėjimą nurodytam terminui, bet ne ilgiau kaip 7 metams, jei šios įrangos gamintojas nenustatė kitos įrangos naudojimo trukmės“*. Norime atkreipti dėmesį, kad Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2001 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. 50 patvirtintose Oro eismo paslaugų teikimui naudojamų įrenginių tinkamumo naudoti pažymėjimų išdavimo taisyklėse nurodyta, kad *„Pažymėjimas išduodamas iki nustatytos techninio įrenginio naudojimo trukmės pabaigos. Įrenginio naudojimo trukmę nustato įrenginio gamintojas arba Lietuvos Respublikos teisės aktai. Šiai naudojimo trukmei pasibaigus pažymėjimo galiojimas gali būti pratęstas“*. Projekto 8 straipsnyje siūloma sutrumpinti įrangos tinkamumo naudoti pažymėjimo terminą iki 7 metų. Atsižvelgiant į tai, norėtume atkreipti dėmesį į galimas reikšmingas tokio reguliavimo pasekmes oro navigacijos paslaugų teikimo kaštams ir sektoriaus konkurencingumui. Šiuo metu įrangos eksploatavimo trukmė praktikoje siekia nuo 10 iki 15 metų, priklausomai nuo techninės būklės, gamintojo pateiktų rekomendacijų bei reguliarios priežiūros rezultatų. Toks eksploatacijos modelis yra plačiai taikomas ir tarptautiniu mastu, užtikrinant tiek techninį saugumą, tiek efektyvų išteklių panaudojimą. Sutrumpinus įrangos galiojimo terminą iki siūlomo 7 metų laikotarpio, neišvengiamai susiformuos poreikis dažnesniam įrangos keitimui. Preliminariais vertinimais, tai gali sąlygoti investicinių sąnaudų išaugimą ir su tuo susijusių rinkliavų padidėjimą iki 30 proc., o tai tiesiogiai atsispindėtų paslaugų kainodaroje. Tokie pokyčiai mažintų Lietuvos, kaip oro navigacijos paslaugų teikėjos, konkurencinį pranašumą regione. Taip pat pažymėtina, kad įteisinus siūlomą trumpesnį galiojimo terminą, įrangos gamintojai savo dokumentacijoje ir techninėse specifikacijose tikėtina nebesiūlys ilgesnio nei 7 metų galiojimo termino, kas iš esmės panaikintų galimybę naudotis įranga ilgesnį laikotarpį, net jei tai būtų techniškai pagrįsta ir saugu. Atsižvelgiant į tai, siūlytume išlaikyti lankstesnį reguliavimą, leidžiantį nustatyti ilgesnį įrangos tinkamumo naudoti pažymėjimo galiojimo laikotarpį (pvz., ne trumpesnį nei 10 metų), kartu užtikrinant reikalavimus periodinei techninei priežiūrai (turime tiekėjo teisinį užtikrinimą (sutartį) įrangos palaikymui) ir būklės vertinimui. Toks sprendimas užtikrintų ir aukštą saugumo lygį, ir racionalų ekonominių išteklių panaudojimą.

Atsižvelgiant į tai kas nurodyta, vertiname, kad Projekto 8 straipsnio nuostatos laikytinos perteklinėmis, kadangi turi būti vadovaujamasi visoms Europos Sąjungos šalims taikomais bendrais 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentais (ES) 2018/1139 ir 2024 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/2803 nustatytais reikalavimais.

Generalinis direktorius

Saulius Batavičius